Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Dissosiyatif Alt Tipi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Dissosiyatif Alt Tipi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31769

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Travma Sonras? Stres Bozuklu?u (TSSB) Dissosiyatif Alt Tipi Ölçe?i, TSSB semptomlar?na ek olarak belirgin dissosiyatif belirtiler gösteren bireyleri tan?mlamak ve bu belirtilerin ?iddetini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal bir arac?n Türk popülasyonuna uyarlanmas? çal??mas?d?r. Uyarlama çal??mas? Zühre Neslihan ?çin, Çi?dem Ko?e ve Vedat ?ar taraf?ndan 2017 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, özellikle **dissosiyasyon**, depersonalizasyon ve derealizasyon gibi alt tip belirtilerinin klinik de?erlendirmesinde önemli bir rol oynamaktad?r.

Ölçek, toplam 15 ana maddeden olu?ur ve yan?tlar kademeli bir sorgulama sistemine dayan?r. Bu a?amal? yap? sayesinde, sadece semptomun varl??? de?il, ayn? zamanda son bir ay içindeki s?kl??? ve ?iddeti de detayl? olarak de?erlendirilmektedir. Ölçe?in derecelendirilmesinde hem 4'lü hem de 5'li **Likert tipi** seçenekler kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Travma Sonras? Stres Bozuklu?u, Dissosiyatif Alt Tip, TSSB, Dissosiyasyon, Psikometrik Uyarlama, Depersonalizasyon, Derealizasyon, Likert Ölçe?i.

Yazarlar

Zühre Neslihan ?çin, Çi?dem Ko?e, Vedat ?ar

Amaç

Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Dissosiyatif Alt Tipi Ölçe?i'nin temel amac?, DSM-5'te resmen tan?nan TSSB'nin dissosiyatif alt tipinin (TSSB-DAÖ) klinik olarak taranmas? ve ölçülmesidir. Bu alt tip, tipik TSSB semptomlar?na (yeniden ya?ant?lama, kaç?nma, olumsuz bili? ve duygudurum de?i?iklikleri, uyar?lma) ek olarak belirgin **dissosiyatif semptomlar** (depersonalizasyon ve derealizasyon) ile karakterizedir.

Ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, travmaya maruz kalm?? bireylerde görülen dissosiyatif belirtilerin yo?unlu?unu ve süresini standart bir yöntemle de?erlendirme imkan? sunar. Türk kültürüne uyarlanm?? olmas?, Türkçe konu?an popülasyonlarda güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmeyi hedefler.

Yap?

Ölçek, **Travma Sonras? Stres Bozuklu?u**'nun dissosiyatif boyutunu ölçmek üzere

ARABPSYCHOLOGY.COM

tasarlanm??t?r. Bu yap?sal model, travmatik deneyimlere yan?t olarak ortaya ç?kan ve bireyin benlik alg?s? ile gerçeklik alg?s?nda bozulmalar yaratan dissosiyatif süreçleri odak noktas?na al?r.

Ölçek, 15 ana maddeden olu?an kademeli bir sorgulama yap?s?na sahiptir. ?lk olarak semptomun varl??? sorulur. E?er yan?t "Evet" ise, bireyin semptomu son 1 ay içinde ya?ay?p ya?amad???, ya?ad?ysa s?kl??? ve ?iddeti gibi ek boyutlar sorgulanarak dissosiyatif belirtilerin güncel klinik a??rl??? belirlenir. Bu, ölçe?in sadece te?his koymaya de?il, ayn? zamanda belirti ciddiyetini izlemeye de olanak tan?yan detayl? bir yap?ya sahip oldu?unu gösterir.

Geçerlik

Ölçe?in Türk popülasyonundaki geçerlik çal??malar?, ?çin, Ko?e ve ?ar (2017) taraf?ndan haz?rlanan yay?nlanmam?? yüksek lisans tezinde detayl? olarak sunulmu?tur. Uyarlama çal??malar?, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n Türk kültürüne uygunlu?unu ve ölçmek istedi?i yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü (yap? geçerli?i) desteklemek için çe?itli istatistiksel yöntemleri içermektedir.

Uyarlama sürecinde kullan?lan geçerlik analizleri (örne?in, faktör analizi, ölçüt ba??ml? geçerlik) hakk?nda detayl? bulgulara, ?stanbul Arel Üniversitesi'nde sunulan orijinal tez metninden ula??labilir. Bu tür bir uyarlama çal??mas?, psikolojik araçlar?n kültürel ve dilsel ba?lamlarda geçerli?ini sa?lamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik verileri, Türk adaptasyon çal??mas? kapsam?nda incelenmi?tir. Güvenilirlik, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? ifade eder. Tipik olarak iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleri kullan?larak de?erlendirilir.

Tez çal??mas?nda bu ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?s?n?n, klinikte kullan?ma uygun düzeyde olup olmad???na dair sonuçlar yer almaktad?r. Kullan?c?lar?n ölçe?i uygulamadan önce, uyarlama çal??mas?n?n sa?lad??? güvenilirlik katsay?lar?n? kontrol etmeleri önerilir.

Faktör Analizi

Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk popülasyonunda korunup korunmad???n? belirlemek amac?yla ke?fedici veya do?rulay?c? faktör analizlerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlar alt?nda toplan?p toplanmad???n? gösterir.

Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Dissosiyatif Alt Tipi Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n, TSSB'nin çekirdek semptomlar? ile dissosiyatif belirtileri (depersonalizasyon/derealizasyon) ayr? veya ili?kili

ARABPSYCHOLOGY.COM

faktörler olarak ay?r?p ay?rmad???na dair detaylar ?çin ve arkada?lar?n?n (2017) yüksek lisans tezinde mevcuttur.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama Çal??mas? (Orijinal bir arac?n Türkçeye adaptasyonu)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil Bilinmiyor (Genellikle ?ngilizce)

Popülasyon Grubu: Travmatik stres veya dissosiyatif belirtiler gösteren bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Yüksek Lisans tezi popülasyonuna ba?l? olarak).

Popülasyon Detaylar?: Klinik örneklem veya travmaya maruz kalm?? genel popülasyon.

Test Metodolojisi: 15 ana madde içeren, kademeli (a?amal?) sorgulama yap?s?na sahip bir formatt?r. Yan?tlar, 4'lü ve 5'li **Likert tipi** derecelendirme kullan?larak toplan?r.

Anahtar Kelimeler

Klinik De?erlendirme, Psikolojik Ölçek, Dissosiyatif Bozukluklar, Travma, Türk Adaptasyonu, Yüksek Lisans Tezi, Semptom ?iddeti.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Veri mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Zühre Neslihan ?çin (Sorumlu Yazar ?leti?im E-postas?: zneslihanicin@gmail.com)

?zinler, Ücretler ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçeye Uyarlama Çal??mas? 2017 y?l?nda tamamlanm??t?r.

?zinler ve Ücretler: Ölçe?in ticari kullan?m? ve klinik uygulamalar? için izin ve ücret bilgileri sorumlu yazar (Zühre Neslihan ?çin) ile ileti?ime geçilerek ö?renilmelidir. Ölçe?in kayna?? yay?nlanmam?? bir yüksek lisans tezi oldu?undan, kullan?m için yazar onay? gereklidir.

Orijinal tez çal??mas?na Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im

ARABPSYCHOLOGY.COM

mümkündür: tez.yok.gov.tr.

Referanslar

?çin, Z. N., Ko?e, Ç. ve ?ar, V. (2017). *Turkish adaptation study of Dissociative Subtype of Post Traumatic Stress Disorder Scale* . ?stanbul Arel Üniversitesi, ?stanbul.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: travma-sonrasi-stres-bozuklugu-dissosiyatif-alt-tipi-olcegi-toad.pdf

Travma Sonras? Stres Bozuklu?u Dissosiyatif Alt Tipi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek, 15 ana sorudan olu?maktad?r. Her soru a?amal? olarak ilerlemektedir, ki?i sorulan semptoma "Evet" yan?t?n? verirse bir sonraki soruda semptomun son 1 ayda var olup olmad???, var ise s?kl??? ve ?iddeti sorgulanmaktad?r.

Ölçe?in maddeleri kaynak metinde aç?kça belirtilmemi?tir; ancak uygulama metodolojisi a?a??daki gibidir:

Madde Say?s?: 15 ana madde.
Soru Yap?s?: Kademeli ve a?amal?.
Derecelendirme: 4'lü ve 5'li Likert tipi.

ARABPSYCHOLOGY.COM